

معرفی دفتر نوآوری و توسعه فن آفرینی معاونت پژوهشی پردیس دانشکده های فنی

محمد سعادت سرشت، ۳۰ خرداد ۱۳۹۸

هم اکنون در دوره آغازین قرن ۲۱ با انقلاب صنعتی چهارم روبرو هستیم. در این دوره شاهد ظهور و توسعه روزافزون فناوریهای نوین که فاصله میان سپهرهای فیزیکی، رایانشی و زیستی را کمرنگ یا حذف می کنند و کل نظام تولید، مدیریت و حکمرانی را در هر صنعت و هر کشوری متحول می کنند می باشیم. در این رابطه می توان به فناوریهای همچون رباتیک، هوش مصنوعی، زنجیره بلوکی، نانو تکنولوژی، پردازش کوانتومی، زیست فناوری، اینترنت اشیا و خودروهای خودران اشاره نمود. از پردیس دانشکده های فنی دانشگاه تهران انتظار می رود با توجه به پتانسیل علمی و فنی بسیار بالای آن، نقشی کلیدی در شناخت و بکارگیری این فناوریها در کشور ایفا نماید تا بتوان پیشرفت و توسعه کشور را همگام با انقلاب صنعتی چهارم در دنیا جامه عمل پوشانید.

از سوی دیگر، بکارگیری و توسعه این فناوریهای نوین و پیشرفته در کشور فرصتی ارزشمند، میانبر و با بهره‌وری بالا برای تبدیل اقتصاد نفتی ایران به اقتصاد غیرنفتی می باشد. شناخت و بکارگیری این فناوریهای نوین و پیشرفته از طریق ایجاد و رشد شرکتهای نوآور و نوپا یا استارت‌آپها در مراکز نوآوری صورت می گیرد. از این رو توجه به مقوله نوآوری و کارآفرینی در دانشگاه و بخصوص ایجاد اکوسیستم کارآفرینی فناورانه در پردیس فنی از اهمیت بسزایی برخوردار است. این همان ارتقای دانشگاه آموزش و پژوهش محور نسل دو به دانشگاه کارآفرین نسل سه و چهار می باشد.

دفتر نوآوری و توسعه فن آفرینی در معاونت پژوهشی پردیس به عنوان یک مرکز ستادی با هدف برنامه ریزی، ایجاد، هدایت و ارزیابی این اکوسیستم برای گذار از دانشگاه نسل دو به چهار تشکیل شده است. در این رابطه شاید بیش از چند دهه از دنیا فاصله داریم و برای جبران آن باید به جد اقدام به فرهنگ سازی و نهادسازی در راستای دانشگاه کارآفرین بنماییم. لازم به ذکر است این امر نه تنها مقوله ای تزئینی برای دانشگاه نبوده بلکه امری حیاتی برای آن است و عدم توجه به آن موجب خواهد شد کل پیکره دانشگاه بتدریج جایگاه و رسالت خود را در نسل چهارم انقلاب صنعتی از دست بدهد.

برای روشن شدن موضوع دو موضوع دانشگاه نسل یک تا چهار و اکوسیستم کارآفرینی فناورانه دانشگاهی به اختصار تشریح می گردد. دانشگاه نسل یک پس از انقلاب صنعتی و با هدف آموزش مهارتهای مورد نیاز در صنعت تشکیل شد. با پیشرفت صنایع مختلف، دانشگاه نسل دو یا پژوهش محور وظیفه حل مسایل صنعتی انباشته شده را به عهده گرفت. در دانشگاه نسل سه یا دانشگاه کارآفرین سرعت تحولات صنعتی به حدی بود که فعالان دانشگاهی خود را به صنعت و مسایل مبتلا به آن نزدیکتر کرده و از طریق ارائه راهکارهای نوآورانه و ایجاد شرکتهای نوپا در داخل محوطه پردیس دانشگاهی اقدام به ایجاد پارکهای فناوری نمودند. توسعه این امر و محدودیت مکانی دانشگاه موجب شد فضای کسب و کار از داخل دانشگاه به محوطه اطراف آن نشت

نموده و یک منطقه بزرگ در اطراف دانشگاه مملو از شرکتهای دانش بنیان با روابط کاری ملی و بین المللی شکل بگیرد که باعث تحولات اساسی در صنعت و ثروت آفرینی برای جامعه و دانشگاه شود. بنابراین دانشگاه نسل چهار دانشگاه کارآفرین و ثروت آفرین و بین المللی در قلب یک محیط کسب و کار مبتنی بر نوآوری فناورانه در مقیاس وسیع می باشد.

اکوسیستم کارآفرینی فناورانه دانشگاهی از چهار کلمه تشکیل یافته است. منظور از اکوسیستم یا زیست بوم ایجاد بستری است که اجزاء آزادانه با هم در تعامل بوده و تنها به اجرای قوانین مشخصی که هدف از ایجاد اکوسیستم است ملزم هستند. درحالیکه در سیستم، اجزاء دستورات را بصورت سلسله مراتبی از بالا به پایین اجرا می نمایند. در اکوسیستم کارآفرینی بازیگران مختلفی شامل شتاب دهنده ها، سرمایه گذاران خطرپذیر، بروکرها یا واسطه های بازار فناوری داخلی و بین المللی، شرکتهای استارتاپ یا نوپا، شرکتهای دانش بنیان، مراکز نوآوری، منتورها یا افراد خبره در مقولات کارآفرینی، مراکز پژوهشی صنایع خصوصی و دولتی و سازمانهای بزرگ حضور دارند و با هم بصورت باز تعامل می نمایند. منظور از کارآفرینی فناورانه ایجاد کارآفرینی از طریق نوآوری فناورانه است. نوآوری انواع مختلفی شامل فناورانه، اجتماعی و سازمانی دارد و هدف ما ایجاد اکوسیستم کارآفرینی فناورانه است. در نوآوری فناورانه دانشگاهی اساتید و دانشجویان در قالب شرکتهای استارتاپ و دانش بنیان اقدام به اختراع، تولید، گسترش و تجاری سازی محصولات یا فرایندهای مبتنی بر فناوریهای نوین می نمایند. بنابراین اکوسیستم کارآفرینی فناورانه دانشگاهی به ایجاد این اکوسیستم در وهله اول در داخل دانشگاه و در ادامه در محوطه خارجی اطراف آن با محوریت فعالان دانشگاهی به عنوان مغزافزار این اکوسیستم اشاره دارد.

لازم به ذکر است معاونت دانشجویی و فرهنگی در کنار معاونت پژوهشی پردیس فنی از نقش آفرینان کلیدی در ایجاد اکوسیستم کارآفرینی فناورانه دانشگاهی هستند. در حال حاضر برنامه اجرایی دفتر نوآوری در معاونت پژوهشی پردیس فنی اجرای سه گام زیر می باشد:

الف) تصویب سند راهبردی و جامع ایجاد اکوسیستم کارآفرینی فناورانه دانشگاهی (تا ابتدای مهر ۱۳۹۸): این سند زیر نظر مشاوران خبره کارآفرینی (آقای دکتر میگون پوری و همکاران) با همیاری هیات ریسه و همکاران کلیه دانشکده ها در طول جلسات مشخصی شکل گرفته و به تصویب ریاست پردیس و دانشگاه خواهد رسید. دانشکده ها ملزم به همراهی و حرکت در راستای سیاستهای این سند راهبردی هستند.

ب) فرهنگ سازی برای اکوسیستم کارآفرینی فناورانه دانشگاهی (از ابتدای مهر ۱۳۹۸ به بعد): برگزاری رویدادهای مختلف جهت آشنایی اساتید، دانشجویان و کارمندان با مفاهیم مرتبط از طریق کلاسهای آموزشی، ورکشاپها، بازدیدهای دوجانبه و مانند آن برای تغییر فرهنگ فردی و اجتماعی در ایجاد محیط کسب و کار دانشگاهی و ارائه و تبلیغ طرح های عملیاتی پایلوت در تعدادی دانشکده پیشرو در زمینه کارآفرینی.

ج) نهاد سازی و ایجاد زیرساختهای اکوسیستم کارآفرینی فناورانه دانشگاهی (از ابتدای دی ۱۳۹۸ به بعد): ایجاد نهادهای موردنیاز مانند دفتر مشاوره کارآفرینی برای دانشجویان و اساتید، ایجاد مراکز نوآوری برای استقرار شتابدهنده های تخصصی نسل سوم، تاسیس صندوق سرمایه گذاری خطرپذیر، مرکز آموزش و منتورینگ کارآفرینی، ایجاد مرکز پژوهشی توسعه مهندسی کسب و کار فناورانه و طراحی و توسعه محصولات جدید، دفاتر بروکرهای بازار فناوری، مرکز ثبت مالکیت و تجاری سازی، اصلاح دستورالعملها و آیین نامه های آموزشی و پژوهشی سازگار با اکوسیستم نوین.

برای جذب دانشجویان و اساتید پردیس چاره‌ای جز پیاده سازی اکوسیستم در مقیاس کوچک توسط علاقمندان بصورت عملی و سپس توسعه و فراگیر کردن آن در کل پردیس و دانشگاه نیست. با توجه به شرایط بحرانی اقتصادی و اجتماعی جاری کشور، برای موفقیت نسبی در این امر حساس و بنیادی که زیست بوم دانشگاهی را بصورت ماهوی متحول خواهد نمود نیاز به همیاری تک تک اساتید، دانشجویان و کارمندان دانشگاهی بوده که حمایت معنوی و مادی هیات رئیسه را می‌طلبد.